

PERUSTURVAN, PALKKATYÖN JA YRITTÄJYYDEN YHTEENSOVITTAMINEN

Toimeentulon riskit ja yrittäjäriskit työn murroksessa -
tutkimushankkeen työpaja 11.12.2018

TILANNEKUVA

- Kannustinloukkukeskustelu ohjannut sosiaaliturvan kehittämistä *ainakin* 1990-luvun puolivälistä alkaen
 - Tuloverotuksen keventämisen ja työttömyysturvaan tehtyjen muutosten seurauksesta työnteon taloudelliset kannustimet keskimäärin hyvät (Kotamäki 2014)
 - Soviteltu työttömyyspäiväraha varsin kannustava
 - Suojaosalla ei merkittäviä vaikutuksia työllisyyteen (Kyyrä, Matikka & Pesola 2018)
 - Taloudellisen kannustavuuden merkittävä parantaminen vaatii sosiaaliturvan heikentämistä tai tuntuvia veronalennuksia
 - Ongelmina riittämätön perusturva ja veronalennusten vähäinen vaikutus työn tarjontaan
- Aika kohdistaa katse muihin ongelmiin

BYROKRATIALOUKUT

- Byrokratialoukuista (esim. Hiilamo 2003) vähän tutkittua tietoa mutta arvioidaan yleisesti vaikeuttavan sosiaaliturvan, palkkatyön ja yrittäjyyden yhteensovittamista
 - Esim. viiveet etuuksien maksatuksissa, epätarkoituksenmukaiset raportointi- ja tapaamisvelvollisuudet, etuuksien takaisinperintätilanteet, epä johdonmukaiset viranomaisulkinnat
 - Byrokratian taustalla syyperusteisuus, tarveharkinta ja vastikkeellisuus
 - Kaikki byrokratia ei tietenkään automaattisesti haitallista!
- Sipilän hallitus tunnistanut ongelman mutta myös lisännyt loukkuja
 - Työttömyyspäivärahan sovittelu maksuajankohdan mukaiseksi
 - Aktiivimalli, vastikkeellisuuden lisääminen, indeksijäädytykset

KESKUSTELU

- Mitkä ovat ilmeisimmät byrokratialoukkutilanteet?
 - Mitkä ongelmat ratkaistava ensimmäisenä? Mitkä kenties pidemmällä aikavälillä?
- Mitkä ovat tarveharkinnan ja vastikkeellisuuden hyödyt toimeentuloriskin hallinnan näkökulmasta?
- Millaisia ongelmia ja hyötyjä nykyisiin aktivointitoimenpiteisiin liittyy?
 - Missä määrin työttömien valinnanvapautta on tarkoituksenmukaista lisätä aktiivisuusehtojen määrittelyssä (vrt. osallistumistulo)?
- Miten itsensätyöllistämistä voitaisiin helpottaa työttömyysturvalla?
- Tarvitseeko aikuiskoulutusta helpottaa työttömyysturvalla? Miten?
- Mikä on perusturvan suhde ansioturvaan, jos vastikkeellisuutta puretaan?
- Millaisia potentiaalisia vaihtoehtoja jää nykyisen järjestelmän ja perustulon/negatiivisen tuloveron välille?
- Millaisia kokeiluita tarvitaan byrokratialoukkuvaikutuksen tutkimiseksi?

MITÄ JA MITEN KANNATTAÄ KOKEILLA?

- Tutkimusongelma byrokratialoukkujen näkökulmasta: Missä määrin syyperusteisuutta, tarveharkintaa ja vastikkeellisuutta on tarkoituksenmukaista purkaa toimeentuloriskin vähentämiseksi sekä ihmisten hyvinvoinnin ja työllisyyden tukemiseksi?
- Kaikkea ei kannata kokeilla: tieteellisesti uskottavat kokeilut vaativat aikaa, rahaa ja poliittista sitoutumista
 - Kokeilut kannattaa ”säätää” uudistuksiin, joiden vaikutukset ovat erityisen epävarmoja mutta joihin liittyy huomattavaa potentiaalia
 - Toinen vaihtoehto toteuttaa ainoastaan pienimuotoisia kokeiluita (esim. informaatiokampanjakokeilut)
 - Arvovalinnoille jää myös paljon tilaa